

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1999-2000

21 JANVIER 2000

Proposition de loi complétant l'article 755 du Code civil

(Déposée par M. Olivier de Clippele)

DÉVELOPPEMENTS

En matière de droits de succession, l'article 768 du Code civil stipule que «à défaut de tout successible, la succession est acquise à l'État, sans préjudice (des articles 100 et 104) de la loi du 8 juillet 1976 organique des centres publics d'aide sociale».

L'application, sans nuance, de cette disposition peut porter de graves préjudices à certains citoyens, comme des gendres et belles-filles. Il serait notamment souhaitable que l'article 755 de notre Code civil soit complété.

Le problème peut-être illustré par le cas suivant.

Monsieur et madame André Dubois ont un seul fils, Roméo, qui est marié avec Juliette.

Lors d'un accident de voiture, monsieur et madame André Dubois sont tués sur le coup ainsi que leur fils Roméo, alors que l'épouse de Roméo est grièvement blessée.

Monsieur et madame André Dubois étaient propriétaires d'une maison qui était occupée par les deux ménages.

Le décès simultané des propriétaires avec leur fils unique peut signifier qu'ils ne laissent aucun héritier.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1999-2000

21 JANUARI 2000

Wetsvoorstel tot aanvulling van artikel 755 van het Burgerlijk Wetboek

(Ingediend door de heer Olivier de Clippele)

TOELICHTING

Inzake het recht van erfopvolging bepaalt artikel 768 van het Burgerlijk Wetboek als volgt: «Bij gebreke van erfgerechtigden vervalt de nalatenschap aan de Staat, onverminderd de artikelen 100 en 104 van de wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn.»

Door een ongenueanceerde toepassing van deze bepaling kan zware schade worden berokkend aan bepaalde burgers, zoals schoonzons en schoondochters. Daarom is het wenselijk dat artikel 755 van ons Burgerlijk Wetboek een aanvulling krijgt.

Het probleem kan met het volgende geval geïllustreerd worden.

De heer en mevrouw André Desmet hebben één zoon, Romeo, die gehuwd is met Julia.

Door een verkeersongeval komen de heer en mevrouw André Desmet alsook hun zoon Romeo om, terwijl de echtgenote van Romeo zwaar gewond raakt.

De heer en mevrouw André Desmet waren eigenaar van een huis dat bewoond werd door de twee gezinnen.

Het gelijktijdig overlijden van de eigenaars en van hun eigen zoon kan betekenen dat ze geen enkele erfgenaam nalaten.

En conséquence, conformément à l'article 768 du Code civil, leur succession est acquise à l'État.

La veuve de Roméo se trouve dès lors sans droit sur l'immeuble qui appartenait à ses beaux-parents et qu'elle occupait avec son mari depuis plusieurs années.

Cette situation n'est pas un phénomène rare, elle est fréquente dans la pratique notariale. Nombreux sont les candidats héritiers qui se retrouvent perplexes dans des cas pareils.

Dans le monde agricole, il est particulièrement fréquent que l'un des enfants et son conjoint occupent un bâtiment d'habitation qui appartient aux parents de l'un des époux.

Le prédécès de l'enfant ou le décès simultané de l'enfant et de ses parents est évidemment sans conséquence fâcheuse lorsqu'il y a des petits-enfants.

Par contre, à défaut de descendant de l'enfant des propriétaires de l'immeuble, le conjoint de celui-ci se trouve sans droit sur l'immeuble qu'il occupait.

Il s'agit là d'une situation anormale et injuste puisque les règles de dévolution successorale sont fondées sur la volonté présumée du défunt, et que le plus souvent les beaux-parents préféreraient que le conjoint survivant de leur enfant hérite de leurs biens en lieu et place de l'État.

Le sort du conjoint survivant a été amélioré notablement par la loi du 14 mai 1981, sans que cette situation particulièrement préoccupante soit envisagée.

La présente proposition de loi vise à combler cette lacune.

Olivier de CLIPPELE.

*
* *

PROPOSITION DE LOI

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Overeenkomstig artikel 768 van het Burgerlijk Wetboek vervalt hun nalatenschap bijgevolg aan de Staat.

De weduwe van Romeo bezit dan ook geen enkel recht op het gebouw dat aan haar schoonouders toebehoorde en dat ze al verschillende jaren samen met haar man bewoonde.

Deze toestand is niet zo zeldzaam, in de notarispraktijk is het een vaak voorkomend verschijnsel. Vele vermeende erfgechtigden staan in dergelijke gevallen perplex.

In landbouwkringen komt het bijzonder vaak voor dat een van de kinderen samen met de echtgenoot een woonhuis betreft dat aan de ouders van een van de echtgenoten toebehoort.

Het vooroverlijden van het kind of het gelijktijdig overlijden van het kind en van zijn ouders heeft natuurlijk geen nadelige gevolgen wanneer er kleinkinderen zijn.

Heeft het kind van de eigenaars echter geen nakomelingen, dan heeft de echtgenoot geen recht op het onroerend goed dat hij/zij bewoonde.

Dit is een onlogische en onrechtvaardige situatie aangezien de regels van de erfopvolging gegrond zijn op de vermoede wil van de erflater en aangezien de schoonouders meestal verkiezen dat hun erfenis naar de langstlevende echtgenoot van hun kind gaat veel eerder dan naar de Staat.

Het lot van de langstlevende echtgenoot is aanzienlijk verbeterd sinds de wet van 14 mei 1981, die evenwel geen oog heeft voor deze wel bijzonder verontrustende regeling.

Dit voorstel beoogt die leemte aan te vullen.

*
* *

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

L'article 755 du Code civil, modifié par la loi du 11 octobre 1919, est complété par l'alinéa suivant :

« Lorsque le défunt ne laisse ni descendant, ni conjoint, ni ascendants, ni collatéraux au degré successible, sa succession est recueillie par le ou les conjoint(s) non divorcé(s) ni séparé(s) de corps de ses descendants prédécédés ou décédés en même temps. »

Olivier de CLIPPELE.

Art. 2

Artikel 755 van het Burgerlijk Wetboek, gewijzigd bij de wet van 11 oktober 1919, wordt aangevuld met het volgende lid :

« Wanneer de overledene geen afstammeling, noch echtgenoot, noch bloedverwant in de opgaande lijn of erfgerichtige bloedverwant in de zijlijn nalaat, wordt zijn nalatenschap verkregen door de niet uit de echt of van tafel en bed gescheiden echtgenoot van zijn vooroverleden of tegelijkertijd overleden afstammelingen. »